

Yeni Atina Bildirgesi (Şartı)* 2003

Çev: Melike Z. DAĞISTAN ÖZDEMİR

Şehir Plancısı

BÖLÜM A

Vizyon

1-Bağlantılı Kent

20. yüzyılın ikinci yarısında, Avrupa kentlerinin geleceğine ilişkin birçok korkunç kehanet dile getirildi. Bunlar kimlik kaybının yanı sıra, üretkenliğin azalması, merkezi alanların terki ve çöküşü, dizginsiz suç, ağır kirlilik ve dramatik çevresel bozulmayı içermektedir. Eski kıtanın kentleri, korkutan meydan okumaları yüz yüze kaldıkları için bugün ideal olmaktan uzak ama, bereket versin ki bu kehanetler de gerçekleşmemiştir.

Yeni binyılın şafağında, Avrupa Kent Plancıları Konseyi kendi vizyonunu (uzgörü ç.n.) sunmaktadır. Bu vizyon bir ütopyaya veya teknolojik yeniliklerin tuhaf yansımalarına değil, Bağlantılı Kent kavramına odaklanmakta ve asıl olarak bugün ve gelecekte kentlerimizin nasıl olmasını istediğimize ilişkin bir enstantaneyi görüntülemektedir. Bu vizyon, biz Avrupalı plancıların en üstün mesleki becerilerimizle çalışarak ve katkı vererek kendimizi adadığımız bir amaçtır –bu amaç sürdürülebilir kentsel gelişme ve yönetim sürecinde yer alan bütün dürüst paydaşların ortak çabalarıyla gerçekleştirilebilir.

Bağlantılı kent farklı ölçeklerde devinen birçok bağlayıcı mekanizma türlerinden oluşmaktadır. Bunlar kentsel fonksiyonların, altyapı ağlarının, bilgi ve iletişim teknolojilerinin farklılıkları

arasındaki bağlarla birlikte yapılı çevreyle görsel ve dokunsal bağlantıyı da kapsamaktadır.

Zaman Aracılığıyla Bağlanma

Antik yerleşmeler insan için barınak ve güvenlik sağlamak ve ürün değişimi amacıyla yaratıldı. Bu yerleşmeler örgütlü toplumları yükselttiler, geniş bir beceriler alanı geliştirdiler, yüksek derecede üretken oldular ve uygarlığın güçlü merkezlerine dönüştüler. Kale duvarları (tahkimat ç.n.) eskidiğinde ve kaldırıldığında bile, kent sınırları ve çevresindeki kırsal ve doğal alanlar arasında açık bir ayrımı sağlayarak, dikkatle seçilmiş yerlerde inşa edildiler.

Dünyanın başka bölümlerindeki kentsel alanlarla karşılaştırıldığında, Avrupa kentleri ulusların politik, ekonomik ve toplumsal yapılarının özelliklerini yakından yansıtarak, gelişmenin uzun tarihi ile farklılaşmaktadır. Onları farklı kılan bu tarih ve çeşitliliğidir.

Karşıt olarak, başlangıçta kent merkezlerinde yer seçen insan etkinliklerinin bugün kırsal ve doğal alanları tüketerek hinterlanda yayılması nedeniyle, 21. yüzyıl Avrupa kentlerinin ayırt edilmesi zorlaşmaktadır. Gerçekte temel yenilenemeyen doğal kaynakları ve mekanı parçalayan ve değersizleştiren bu günlük etkinlikleri bağlamak ve bunlara hizmet götürmek için, ulaşım ve diğer altyapı ağları inşa edildi. Yavaşça, ama dirençli bir biçimde, Avrupa'nın birçok bölü-

* <http://www.ceu-ectp.org/e/athens>

Gelecek için, bir çoğu Avrupa'da ulusal sınırları aşan çok merkezli kent sel ağlar dizisinin oluşturduğu ağ (şebeke) kenti kavramı vurgulanmak zorundadır.

münde zaten ortada/görünürde olan bir kentsel süreklilik yaratmak amacıyla yeni karmaşık ağlar büyük ve küçük kentleri birlikte bağlamaktadırlar. Burada, klasik kentler bu yeni ağların yalnızca bir bileşeni olmaktadır. Kentlerin geleceğine ilişkin herhangi bir vizyonda, bu zararlı eğilimin etkileri kaçınılmaz olarak yer almalıdır.

Gelecek bugünkü eylemlerimizin her bir anında inşa edilmektedir. Geçmiş gelecek için paha biçilmez dersler sağlamaktadır. Yarının kenti, birçok yönden zaten bizimle birlikte. Bugünkü kent yaşamının sevdiğimiz ve önemseydiğimiz ve gelecek kuşaklara miras olarak bırakmayı umduğumuz birçok yönü vardır. Varolan kentlerimizle ilgili temel sorun nedir? Bize göre, yalnızca fiziki açıdan değil, toplumsal yapıları ve kültürel farklılıkları etkileyen zamana ilişkin bağlantının yetersizliğidir. Bu yalnızca yapı çevrenin özelliklerinin sürekliliği anlamına gelmemektedir, aynı zamanda, bizce, dinamik bir dünyada geliştirilmesi gereken önemli bir değer olan kimlikteki sürekliliktir. Gelecek için, bir çoğu Avrupa'da ulusal sınırları aşan çok merkezli kentsel ağlar dizisinin oluşturduğu ağ (şebeke) kenti kavramı vurgulanmak zorundadır.

2. Toplumsal Bağlantılılık

Toplumsal Denge

İnsanlığın gelecekteki gönenci, halkın hem kazanılmış özel seçim özgürlükleri olan bireylerden hem de topluma bir bütün olarak bağlanmış topluluklardan oluştuğunu düşünmeyi gerektirmektedir. Bu, çeşitli kültürel grupların ve birey vatandaşların gereksinim, hak ve sorumluluklarına saygı gösterirken, aynı zamanda bir bütün olarak toplumun çıkarlarına yanıt veren bağlantılı kent için önemli bir amaçtır.

Çokkültürlü dışavurumları ve farklı sosyal gruplar arasındaki değişimleri sağlamak gerekli ama yeterli değildir. Serbest piyasaların, rekabetin ve küreselleşmenin varolan sisteminden kaynaklanan ve Avrupa Birliği içerisinde aşılması gereken büyük ekonomik eşitsizlikler vardır. Bu eğilimler sürececek olursa, sosyal ve ekonomik dokuda yırtılmaya yol açacaktır. Bunu önlemek için tüm paydaşları içeren ve işsizlik, yoksulluk, dışlanma, suçluluk, şiddet gibi sosyal sorunları çözen yeni bir yönetim yaklaşımı geliştirilmelidir. Toplumsal olarak bağlantılı bu kent yüksek

derecede güvenlik ve rahatlık duygusu sağlayabilecektir.

Bu asil sosyal hedeflerin plancıların görev alanlarının dışına taşmasına rağmen, 21. yüzyılın bağlantılı Avrupa kenti, aynı zamanda, içinde yaşayan herkes için geniş bir ekonomi ve istihdam olanakları alanı sağlayacaktır. Bunun yanı sıra eğitim, sağlık ve diğer sosyal etkinliklere daha iyi erişimi güvence altına alacaktır. Toplumsal ve ekonomik yapıların yeni biçimleri dengesizliklerin yarattığı sosyal çözülme için gerekli çeşitlilik çerçevesini sağlayacaktır.

Kapsanma (Katılım ç.n.)

Geleceğin Avrupalı kentleri yalnızca kent sakinlerince değil aynı zamanda kentlerin sürekli veya geçici olarak sağladığı etkinlikleri ve hizmetleri tüketenler (çalışanlar, ziyaretçiler) tarafından da kullanılacaktır. Yüksek eğitimli uzmanlarla birlikte, yabancı vasıfsız işçiler (uzun veya kısa süre ikamet eden) olacaktır. Bu iki grup büyük olasılıkla birçok kentin etkinliklerinde baskın olarak yer alacaktır. Sonuç olarak demokratik kuruluşlar bütün bu sosyal grupların gereksinimlerine ve refahlarına yanıt verecektir. Asıl olarak sürekli yaşayanların oylarıyla sınırlanan bugünkü kentsel yönetim sistemi, özellikle kentsel gelişmeyle ilgili konuların da yer aldığı yeni toplumsal koşullara eşitlikçi yanıtlar veremeyecektir. Bağlantılı kentte, bilgiye daha kolay erişimin tam kullanımı ve aktif vatandaşların daha geniş kapsanması sağlanarak ve bu yolla onların tümüne –kent sakinlerine ve kullanıcılarına- kentsel gelişmenin geleceğine ilişkin fikir vererek, temsilin ve katılımın yeni sistemleri geliştirilecektir.

Mekansal planlama ve gelişmeyle ilgili karar verme süreçlerinde yeterli zaman ayrılmalıdır, böylece sosyal bağlar kurulabilir ve olumlu etkileşimler sağlanabilir. Aynı zamanda kabul edilmelidir ki, geleceğin bağlantılı kentinde sürekli veya geçici birçok kent sakini grubu, yerel karar süreçlerinde yer almayı istemeden birçok kentsel donatı ve hizmetleri kullanmaktan hoşnut olacaktır. Bununla birlikte, kalite talep edecekler ve sağlanan hizmet ve donatılar için ödeme yapmaya hazır olacaklardır.

Çokkültürlü Varsıllık

Akışkanlık ve istihdam biçimleri üzerinde yavaş ama açık bir etkisi olacak Avrupa'nın bütün-

leşmesine doğru giderek büyüyen eğilimler nedeniyle, Avrupalı kentler yeniden, tümüyle çokdilli olduğu kadar çokkültürlü olacaktır. Hassas ve uyum sağlayıcı dengeyi de içeren yeni bağlantılar kurulacak, böylece kültürel ve tarihsel mirası ve özelliklerini sürdürecektir, bu kentlerde yaşayan veya çalışan her bir grubun kendi sosyal ve kültürel özelliklerini teşvik edecek, sosyal ve fiziki çevreyle ilgili konuları düşünerek eşitlikçi bir rol oynayacaktır. Bunu olanaklı kılabilmek için sürdürülebilirlik –katılıma ve kapsamaya dayalı değişimin ekonomik, ekolojik ve sosyal boyutlarının bütünleşmesi- temel hedef olacaktır.

Kuşaklar Arası Bağlantılar

Yaşlanan bir Avrupa nüfusunun farklı yaş grupları arasındaki değişen denge kuşaklararası birleşme bağlarının onarımı gereksinimini doğuracaktır. Bu yeni ve büyüyen toplumsal meydan okuma yalnızca sosyal ve ekonomik terimlerde değil, aynı zamanda emekli ve yaşlılar için yeni etkinlikleri ve tüm yaş grupları arasındaki etkileşim için kamu yaya mekanlarını da içeren yeterli kent destek ağlarının ve altyapısının kurulmasında da yer almalıdır.

Toplumsal Kimlik

Yurttaşların kişisel kimlikleri onların kentlerinin kimlikleriyle doğrudan ilgilidir. Bağlantılı kentte göç dinamikleri yeni ve güçlü kentsel kimliklerin oluşturulmasına katkıda bulunacaktır. Hem tarihsel özellikler hem de ortaya çıkan gelişmeler sonucu- her kent kendi sosyal ve kültürel karışımını geliştirecektir. Sonuçta Avrupa'nın farklı bölümlerindeki kentlerin ve bölgelerin özellik ve kimliklerinde büyük bir çeşitlilik sürecektir.

Bağlantılı kentte kentsel çevredeki kültürler arasındaki değişimler ve bunların iletişimi ve aşamalı kaynaşması kent yaşamına çok daha büyük bir zenginlik ve çeşitlilik katacaktır. Sonuçta bu, yalnızca bir oturma/yaşama çevresi olarak değil aynı zamanda bir çalışma, eğitim, iş ve eğlence mekanı olarak da kentin genel çekiciliğine katkıda bulunacaktır.

Hareket ve Hareketlilik

Geleceğin Avrupa kentlerinde vatandaşların ellerinin altında erişilebilir ve gereksinimlere yanıt veren bilgi ağlarıyla birlikte ulaşım türlerine ait birçok seçenek olacaktır.

Bağlantılı kent ve onun bölgesel hinterlandında insan ve mal taşıma ve bilgi akış sistemlerinin çeşitliliğini sağlamak için yeni teknolojiler yaratıcı bir biçimde kullanılacaktır. Yerel ölçekte, özel araca olan inançta bir azalmayı sağlamak için teknoloji ve trafik yönetimi konuşlandırılacaktır. Stratejik ölçekte, çalışma, yaşama, eğlence ve kültür alanları arasında hızlı, güzel, sürdürülebilir ve ekonomik bağlantılar sağlayan Avrupa ulaşım ağının gelişmesiyle komşuluklar, kentler ve bölgeler arasındaki bağlantılar kolaylaşacaktır. Kent ağlarının içerisinde çeşitli ulaşım türleri arasında değişimlerle hareketlilik gelişecektir. Altyapıdaki bu gelişmelerle, insanların hızlı ulaşım ağlarına bağlanmamış sessiz alanlarda yaşama ve çalışma tercihlerinin korunması arasında denge sağlanacaktır.

Bağlantılı kentin mekansal organizasyonu ulaşım ve kent planlama politikalarının tam olarak bütünleşmesini içerecektir. Bunlar, gereksiz yolculuğu en aza indiren daha yaratıcı kentsel tasarım ve bilgiye daha kolay ulaşım ile tamamlanacaktır. Ulaşım türündeki büyük tercihle birlikte, hareket ve erişimin kolaylığı kent yaşamının kritik bir ögesi olacaktır.

Olanaklar ve Hizmetler

Bugünün ve geleceğin vatandaşlarının gereksinimlerine göre, konut ve hizmetler giderek daha ulaşılabilir olacaktır, bunlar yeni ve ortaya çıkan gereksinim türlerine esnek olarak uyarlanabilir biçimde sağlanacaktır. Eğitsel, ticari, kültürel ve rekreasyonel olanak ve hizmetlere ek olarak daha çok konut, ödenebilir fiyatlarla sunulacaktır. Bunlar vatandaşların ödeyebileceği değişken maliyetlerle desteklenecek, güçlü bir topluluk kimliği ve güvenliği duygusuyla tamamlanacaktır

3. Ekonomik Bağlantılılık

21. yüzyılın Avrupa kentleri, ekonomik düzeyde güçlü bağlara sahip olacaktır. Böylece değişen içsel ve dışsal koşullara uyumu sağlarken, verimlilik ve üretkenliğin sıkı bir finansal ağının yaratılmasına, yüksek düzeyde istihdam sağlanmasına, küresel arenada rekabetçi sınırların kesinleşmesine yol açacaktır.

Küreselleşme ve Bölgeselleşme

Bugün, ekonomik etkinlikler iki temel gücün etkisi altındadır: küreselleşme ve uzmanlaşma

Bağlantılı kentte kentsel çevredeki kültürler arasındaki değişimler ve bunların iletişimi ve aşamalı kaynaşması kent yaşamına çok daha büyük bir zenginlik ve çeşitlilik katacaktır.

Mekansal planlama, kentsel dokuyu birleştiren yeni açık alanların yaratımı için bir araç olduğu gibi, doğal ve kültürel mirasın bu öğelerini korumak için de etkili bir araç olmayı sürdürecektir.

(yerel veya bölgesel). Bir yanda, yaratıcı teknolojileri uygulayan üretim ve hizmetlerle birlikte yeni ekonomik etkinlikler önceden daha çok bilgi temelli olacaktır. Bu gelişmelerin alana özel olması gerekmeyecektir, ama ekonomik ölçütler temelinde belirlenecektir. Diğer yanda, özel geleneksel üretim yöntemleri ve kökenin tipik yerleri ile bütünleşmiş nadir ve rafine ürün ve hizmetler için talep artışı olacaktır. İlk durumda, nitelik/fiyat ilişkisi gelişme kararlarında önemli bir rol oynayacaktır. İkincisinde ise, nitel özellikler baskın olacaktır. Bu nedenle gelişmenin içsel ve dışsal faktörleri arasında bir denge kurulmak zorunda kalacaktır, bu Avrupa kentleri ve bölgeleri için önemli bir stratejik meydan okumadır. Avrupa'nın doğuya açılmasıyla, yeni ekonomik, sosyal ve kültürel bağların kurulmasını sağlayacak daha büyük bütünleşme, kültürlerin çeşitliliğini teşvik edecek ve güçlendirecektir.

Böyle bir durumda kentler kendi ekonomik yönelmelerine ilişkin stratejik seçenekler oluşturmaya davet edileceklerdir. Fırsat çeşitliliği artışına dayalı olarak, küreselleşmenin talep ve süreçlerini yerel terimlerle yorumlama şansına sahip olacaklardır. Ayrıca, kendi ekonomik imzalarını oluşturabileceklerdir. Yerel ve bölgesel ekonomiler hem ulusal hem de uluslar arası düzeydeki diğer kent ve bölgelerin ekonomilerine giderek daha çok bağlanacaktır. Artan ekonomik bağlantı Avrupa vatandaşları için tam istihdama ve daha büyük refaha katkıda bulunacaktır.

Rekabet Üstünlükleri

21. yüzyılda rekabet üstünlüklerini sermayeleştiren kentler ekonomik olarak başarılı olacaktır. Bu amaçla, yüksek derecede çokdüzeyli bağlantı önemli bir değer olacaktır. Kentlerin kültürel ve doğal özelliklerinin sermayeleştirilmesi, tarihsel özelliklerinin yönetimi, benzersizlik ve çeşitliliklerin yükselmesi önemli bir üstünlük olacaktır. Ek olarak, güzel, sağlıklı ve güvenli bir yaşama ve çalışma çevresinin sağlanması, geleceğin ekonomik etkinliklerini talep eden kentlerin çekiciliğini büyük ölçüde arttıracaktır.

Başarılı bir kent, kendi ekonomisinin yerini belirlemek için en iyi olarak, varolan kendi içsel ve dışsal özelliklerini kullanır. Değişen koşullar karşısında üstünlüklerini sürdürmek için sürekli öğrenir ve uyarlar. Hem olumlu hem de olumsuz

güçleri tahmin etmek ve uygun eylemde bulunabilmek için, eğilimler sürekli izlenmeli ve çeşitli senaryolar düzenli olarak gözden geçirilmelidir.

Kent ağları

Rekabet üstünlüğünü artırmak için her bir kent, fiziksel veya fiilen ya da her iki biçimde de bağlanmış düğümler olarak kentlerle birlikte az veya çok bütüncül sistemler olarak işlev görecektir çeşitli ağlara katılmaya zorlanacaktır.

Bu çokmerkezli kentsel ağların çok çeşitli türleri olacaktır; şöyle ki:

- fonksiyonel ve organizasyonel işbirliğinin görünürlüğe eriştiği, büyüklüğü ve üretkenliği ile yarışması veya ortak amaçlar geliştirilmesi gereken benzer biçimde uzmanlaşmış kentler ağı;
- birbirini beslemek için farklı alanlarda uzmanlaşmış kentleri bağlayan ağlar; uzmanlaşma aynı zamanda kamu projelerinin benzer kentler arasında dağılımına da rehber olabilir;
- mal ve hizmet değişiminin esnek sistemi içerisinde birbirine bağlı kentler ağı;
- profillerini güçlendirerek rekabet üstünlüklerini artırmak için birlikte bağlanmış ortak çıkarları (ekonomik ve /veya kültürel) paylaşan kentler ağı.

Farklı ağların düğümleri arasındaki bağlantı türleri mal veya bilgiyi/işlevsel öğeleri de harekete geçirecek akımların türleri ile doğrudan ilgili olacaktır.

Çok çeşitli yollarla birbirine bağlanmış kentlerin oluşturduğu bu tür çokmerkezli ağlar, Avrupa bütününde ekonomik etkinliklerin dağılımını, büyümesini ve güçlenmesini destekleyecektir. Yeni ağların tanımlanması ve bunların içinde kentlerin konumlandırılması bu dinamikleri mekansal stratejiye çevirecek uzmanların etkin katılımını gerektirecektir.

Ekonomik Çeşitlilik

Avrupalı kentlerin ekonomik olarak bağlanmaları onların çeşitliliğine zarar vermeyecek, her kentin rekabet avantajlarına dayalı uzmanlaşma ve çeşitliliği teşvik edecek işbirlikçi bir sistemde katılımı sağlayarak, çeşitliliğe katkıda bulunacaktır. Ekonomik etkinlikleri (kültürel ve doğal miras,

eğitimli ve nitelikli işgücünün varlığı, güzel çevre, stratejik yer seçimi ve diğerleri) etkileyen faktörler her kentte farklı yollarla birleşecek, böylece kentsel çeşitliliğe katkıda bulunacak, her kentin ekonomik refah ve yaşam kalitesi arasında kendi dengesini kurmasına izin verecektir.

4. Çevresel bağlantılılık

Girdi-Çıktı

İnsanoğlu yaşayan türlere ait olduğundan, doğal öğelerle bağlantı kurmak yalnızca iyi olmanın kaynağı değil, aynı zamanda yaşamı sürdürmek için de bir önkoşuldur. Ancak, sürdürülebilirliğin çevresel yanı, yalnızca kentlerimizdeki ve onların çevrelerindeki doğal alanların korunması ve yayılmasıyla sınırlı değildir, birçok başka öğeyi de içermektedir.

- 21. yüzyılın temel konusu, belki de, özellikle doğal, yenilenemeyen kaynakların ve asıl olarak da mekan, hava ve suyun akılcı kullanımı olacaktır.
- Büyük bir adım, kentleri kirlilikten ve değer kaybetmelerinden korumak olacaktır, böylece kentler yararlı olmalarını sürdürebileceklerdir.
- Yeni binyılın kentleri, kaynakları gerçek gereksinimlerle ilişkilendirerek ve yaratıcı teknolojileri kullanarak, en yüksek derecede yeniden kullanım ve geri dönüşüm yoluyla tükenmelerini en aza indirerek, kaynakların girdi ve çıktısını dikkatle ve ekonomik bir biçimde yönetecektir.
- Bugüne değin görülmemiş verimlilik düzeyleri ve yenilenebilir enerji kaynaklarının artan kullanımıyla, enerji üretimi ve kullanımı temel ilgi alanı olacaktır.
- Ayrıca, kent, atıklarını çevresindeki alanlara boşaltmayı durduracak, girdi kaynakların büyük bölümünü kimyasal işlemlerden geçirerek ve yeniden kullanarak, kendine yeten bağlı bir sistem haline gelecektir.

Risk değerlendirmesini de içeren benzer bir çevreye duyarlı yaklaşım, doğal afetlerin etkilerini en aza indirmek için kullanılacaktır. Böylece, uygun bölgeleme yoluyla depreme dayanıksız alanlarda kentsel gelişmeyi sınırlandırarak deprem hasarı engellenecektir. İklim değişikliği ve kötü mühendislik uygulamalarından kaynaklanan sellerin ve

sıra dışı hava olaylarının etkilerini azaltmak için bölge yönetimini kavrama yoluyla, nehirler, seller ve sel yatakları kullanılacaktır. Kent içindeki ve çevresindeki ormanlar ve yeşil alanlar artırılacaktır, böylece hava kalitesini geliştirmede ve ısıyı dengede tutmada büyük rol oynayabileceklerdir. Bu önlemler, dizginsiz kentleşmenin etkilerini azaltmada olumlu yan etkilere sahip olacaktır.

Sağlıklı Kentler

Çevre yönetimi ve sürdürülebilirlik ilkelerinin pratik uygulamaları, insan yaşamı için tümüyle sağlıklı olan kente ulaştıracaktır. Geleceğin Avrupa kentinde gıdadaki sağlık tehlikeleri ve toksik maddelerden elde edilen malzemeler büyük oranda terk edilmiş olacaktır. Bu ölçüler, eşit olarak tüm vatandaşların erişebileceği önlemleri vurgulanarak, geniş bir sağlık ve sosyal hizmetler alanıyla tamamlanacaktır.

Doğa, Peyzaj ve Açık Alanlar

Önemli peyzajlar, arkeolojik alanlar, anıtlar, geleneksel komşuluklar, parklar, meydanlar ve diğer açık alanlar, su kaynakları, (göller, nehirler, sulak alanlar ve kıyı alanları), doğal rezervler ve kırsal alanlar gibi korunan kültürel ve doğal miras öğeleriyle bağlantılı alanlara yakın yaşama ve çalışma olanağı herkes için korunacak ve sağlanacaktır. Mekansal planlama, kentsel dokuyu birleştiren yeni açık alanların yaratımı için bir araç olduğu gibi, doğal ve kültürel mirasın bu öğelerini korumak için de etkili bir araç olmayı sürdürecektir.

İnsan ve çevresi arasındaki duygusal bağ- yer duygusu- başarılı kentsel yaşam için temel bir gereksinimdir. En sevilen kentler ve kentsel mekanlar zengin ve olumlu çevresel deneyim sunar. Çevresel kalite bir kentin ekonomik başarısını güvence altına almakta temel faktördür, aynı zamanda sosyal ve kültürel canlılığa da katkıda bulunur.

Enerji

Kirlenmeyen ve yenilenebilir kaynaklardan elde edilen yeni enerji biçimleri, özellikle ulaşım, mikroklimatik denetim gibi anahtar sektörlerde 21. yüzyıl kentlerinin enerji gereksinimini karşılamada kullanılacaktır. Ayrıca, enerji tüketimi önemli ölçüde azalırken, yaratıcı teknolojiler sayesinde enerji taşıma sistem ve donatıları yüksek düzeyde verimli hale gelecektir. Bu

önemli gelişmeler hava kirliliğinin, sera gazlarının ve iklim değişikliğinin denetlenmesinde çok olumlu yan etkilere sahip olacaktır.

5. Mekansal Sentez

Yukarda açıklanan ekonomik, sosyal ve çevresel bağlantıların mekansal planlama üzerinde çok güçlü bir etkisi olacaktır.

Mekansal Bağlar

Dikkatli planlama ve diğer uygun araçlarla kent içindeki ve çevresindeki mekansal ağlar çoğaltılacaktır. Bağlantılı kentte, kent merkezlerinin ve diğer anahtar düğümlerin gerekli işlevleri sürdürülecek ve geliştirilecektir, bunların canlılığının azalmasına izin vermeden, iletişim ve ulaşım ağları bunlara verimli bir biçimde hizmet verecektir.

Aynı zamanda Kıta Avrupası'nın doğal alanları, bunların değerine ve korunma ve çoğaltılmasına ilişkin bilinç oluşturarak düzenleyici ve uyarıcı ölçülerle birlikte, bu kentsel ağların yayılmasına ve çoğaltılmasına karşı etkin olarak korunacaktır.

Öznitelik Sürekliliği ve Yaşam Kalitesiyle Bağlantı

Bu mekansal düşüncelere koşut olarak, Avrupa kentlerinin çekiciliği sağlanacak ve arttırılacaktır. Böylece, Avrupa nüfusunun yaklaşık dörtte üçü kentlerde yaşadığından, herkes için kentsel yaşam kalitesini geliştirmeye katkı verilecektir. Kentsel tasarım kent parçaları arasındaki izolasyonu yok etmek ve türdeşliğin kimliksiz eğilimlerine rağmen özelliklerin anımsanması ve sürekliliklerini sağlamak için, kentlerin rönesansının (yeniden doğuşunun ç.n.) anahtar ögesi olacaktır. Plancının anahtar rol oynayacağı birçok politika, ölçü ve müdahale aracı olacaktır. Bunlar:

- Kentsel çerçevede anahtar bağlar olan sokakların, meydanların, yaya yollarının korunması ve arttırılması için kentsel tasarımın canlandırılması.
- Kentsel dokuda gayri insani planlanmış veya değer yitirmiş parçaların sağlıklılaştırılması.
- Eğlence ve rekreasyon için kişisel temasların ve olanakların arttırılmasına yönelik ölçüler.
- Kentsel refahın güvencesi için anahtar bir eleman olması nedeniyle, bireysel ve kolektif güvenlik duygusu sağlayan ölçüler.

- Çeşitliliği ve özneteliği güvence altına almaya yönelik özgün deha geometrisiyle türetilmiş anılmaya değer kentsel çevreler yaratma çabası,
- Kentsel ağların her bölümünde estetik mükemmeliyetin yüksek düzeyini sürdürme ve arttırma,
- Planlama aracılığıyla doğal ve kültürel mirasın bütün önemli öğelerini koruma ve açık mekan ağlarını koruma ve yaygınlaştırma.

Bu olumlu gelişmelerin her biri, yerel tarihsel, sosyal ve ekonomik koşullara bağlı olarak, her ülkede ve her kentte farklı yollarla ele alınacaktır. Ancak, aynı zamanda, Avrupa Birliği'nin yönetsel ve sosyal yapıları olgunlaşarak ve planlama ilkeleri zamanla *acquis communautaire* (Avrupa Birliği mevzuatı ç.n.) tarafından kapsanarak genişlemiş Avrupa Birliği içinde bütünleşme artacaktır. Bu süreçle, her kentin çeşitliliği ve benzersiz niteliği ödüllendirilirken ve sürdürülürken Avrupa'nın kentleri için ortak hedefler geniş ölçüde kabul edilecektir.

Avrupa İçin Yeni Bir Model

Yinelenen çelişkiler ve sık tekrarlanan politik ve ekonomik deneyimler arasında ortak geleceğini bulmaya çalışan küresel bir toplulukta 21. yüzyıldaki Avrupa'nın temel katkılarından biri antik ve modern kentlerin yeni modeli olacaktır: Tam olarak bütünleşmiş, halkı için tatminkâr yaşam ve çalışma koşullarını sürdürürken, aynı zamanda bilimde, kültürde, fikirlerde yenilikçi, üretken ve yaratıcı kentler; canlı ve hareketli bugünün aracılığıyla geçmişi gelecekle bağlayan kentler.

BÖLÜM B

B1 – Önemli Noktalar ve Meydan Okumalar

Kentlerin gelecekteki gelişmelerinin olası sonuçları açısından uzun dönemli eğilimler dikkatle hesaba katılmalıdır. Tarih göstermiştir ki gelecek büyük oranda geçmiş tarafından belirlenir- bu nedenle bugün ortaya çıkan eğilimler eleştirel olarak incelenmelidir. Aynı zamanda, öngörülmeyen gelişmelerin büyük etki yaratabilmesi nedeniyle, bugünkü eğilimlerin gerçek sonuçlarının tahmin edilemeyeceği kabul edilmelidir.

Bu bölümde, eğilimler dört ana grup temelinde tanımlanmıştır:

- Sosyal ve politik değişimler
- Ekonomik ve teknolojik değişimler
- Çevresel değişimler
- Kentsel değişimler

Her bir gruplandırmanın altında, kentler ve plancılar için olası hususlar ve meydan okumalarla birlikte kentler üzerindeki beklenen etkiler düşünülmektedir.

1. Toplumsal ve Politik Değişimler

Eğilimler

Küreselleşmenin güçleri tüm dünyada yayılırken, “Eski Kıtada” “Avrupalılaşıma” kavramının dışa vurumları görülmektedir. Sınırlar, birleşme süreciyle daha az anlamlı hale gelmekte, zamanlar ve uzaklıklar daha az önemli olmaktadır. Farklı ülkelerin vatandaşları doğrudan temasa geçmekte ve kentler birbirleriyle küresel ölçekte rekabet etmektedirler.

Kentlerin kültürü yalnızca teknolojik yeniliklerden değil aynı zamanda göçmenlerin beraberinde getirdiği kültürler arasındaki karşıtlıklardan da etkilenmektedir. Dahası, işyerinde geçirilen ortalama zamanın azalmasıyla birlikte nüfusun değişmeyen yaşlanması ve kentsel nüfusun sosyo-kültürel kompozisyonundaki hızlı değişimler mal ve hizmetlere olan talebi çeşitlendirmektedir. Bunun yanı sıra, kent yaşamının sağladığı hizmetleri kullanan insanların sayısı artmakta, bunun sonucunda yurttaşlar arasında “kent tüketicileri” “kent kullanıcıları” gibi yeni gruplar ortaya çıkmaktadır.

Avrupa’ya yayılan yönetimdeki radikal değişimler planlama ve kentlerin yönetim koşullarını da etkilemektedir. Devlet denetiminin ortadan kaldırılması (deregülasyon ç.n.) ve özelleştirme, finans ve gelişme sağlamak için yeni yöntemler yaratmaktadır. Yatırım için yarışmaya zorlanan kentler, temelde kamu çıkarını temsil eden geleneksel yerel yönetim etkinliklerinden uzak, daha kısa süreli ve daha çok finans ağırlıklı hedeflere sahip girişimci türde yönetim araçlarını sık olarak uygulamaktadır. Bu, örneğin, çok sayıda özel/kamu ortaklığının geliştirilmesi, kentsel pazarlarda daha güçlü çarpışma ve büyük ölçekli

yatırımların desteklenmesi ile ifade edilmektedir. Buna kimi zaman planlama sürecinde halk katılımının ihmali eşlik etmektedir. Gelişmenin sosyal yararlarını sağlamakta özel sektöre aşırı güven sunan kentlerde, demokrasinin gedikleri söz konusu olabilmektedir.

Kentler İçin Önemli Noktalar

Seyahat sürelerinin azaldığı veya yok olduğu görülmesine rağmen, bu herkes için erişilebilirliğin arttığı anlamına gelmez. Birçok yoksun kent sakini modern iletişim, ulaşım, donatı ve hizmetlerin yararlarından dışlanmaktadır. Yoksun kent sakinleri evsiz kalırken veya giderek çöken kentiçi alanlarda veya banliyölerde yaşarken, zengin tüketicilerin alanları kapılı çevrelere dönüşme eğilimindedir.

Avrupa’nın batısında birçok vatandaş çok sayıda göçmen tarafından tehdit edildiğini hissetmektedir, farklı kültürler arasındaki yanlış anlamaların ve önyargıların ateşlenmesiyle, düşmanlık duyguları gelişebilir. Suç, insan kaynaklı ve doğal felaket korkusu kentsel güvensizlik duygusunu artırabilir.

Yaşlanan Avrupa nüfusu ve değişen aile yapısı ve aile bağları yeni kentsel altyapı gereksinimleri olduğu kadar yeni sosyal meydan okumaları da belirlemektedir.

Kamu otoriteleri kendi sorumluluk alanlarını ortak çıkar için serbest piyasanın eline bırakırken, birçok kentin karşılaştığı büyük finansal ve sosyal sorunlar yerel demokraside yetersizliklere yol açmaktadır. Demokratik olarak seçtikleri kendi temsilcileri tarafından terk edildiğini hisseden vatandaşlar, kamu otoritelerine olan güvenlerini kaybetmektedir. Otoritenin daha az kabulü, daha az sabır ve halkın kucaklanması, bencil ve tüketici yönelimlerle sonuçlanabilir.

Geleceğin Kentleri İçin Meydan Okumalar

Güvenlik, sağlık ve tıbbi yardım kavramları kadar, sürdürülebilir kalkınma, kentsel kimlik, topluluk yaşamı gibi bazı anahtar kavramlar plancılar ve planlama süreci için giderek hassas konular haline gelmektedir.

Sosyal, ekonomik ve çevresel sürdürülebilirliğin değerlerinin dengelendiği bir gelecek oluşturmaya çalışan kentler için sağlık ve sukunetin yanında yaşam kalitesi sunan bir kentsel çevreye olan

Gelişmenin sosyal yararlarını sağlamakta özel sektöre aşırı güven sunan kentlerde, demokrasinin gedikleri söz konusu olabilmektedir.

Çevresel sürdürülebilirlik gereksinimi, aynı zamanda, planlama için de gerekli bir araç olan mekanın dikkatli yönetimini de zorunlu kılmaktadır.

ve giderek artan gereksinim önemli bir meydan okumayı gündeme getirmektedir. Kentlerin karşılaşmak zorunda kaldıkları büyük meydan okumalardan biri de ortaya çıkan kültürel etkiler temelinde yükselen yeni kimliklerin gelişmesidir. Kent yaşamı birbiriyle yanyana varolabilen ve birbirinin geleneklerine saygı duyabilen kültürel gruplaşmaların büyük çeşitliliğini geliştirmeye çalışmalıdır. Dahası, Avrupa kentleri üye ülke yurttaşlarının birçok üye ülkeye kolayca taşınım yerleşmesine olanak sağlayan serbest içgöçe izin verecek biçimde evrim geçirmelidir.

Farklı yaş grupları arasındaki bağların ve sosyal çözülmenin onarımı, kentsel nüfusun gelecekteki refahı için kritik görünmektedir.

Bir diğer önemli meydan okuma, katılımı arttırmak ve bütün grupların ortak çıkarlarını güvence altına almak için bütün paydaşları kapsayan yeni yöntemler aramayı içeren yerel demokrasinin yenilikçi süreçlerinin geliştirilmesidir. Yurttaşların katılımı, halkın taleplerinin daha iyi anlaşılmasını sağlar ve tüm kent için ortak bir kimliği korumanın yanı sıra farklı grupların farklı gereksinimlerinin üstesinden gelebilmek için çözüm çeşitliliğinin kabulüne yol açan kültürel evrimi başlatabilir.

2. Ekonomik ve Teknolojik Değişimler

Eğilimler

21. yüzyılın başında araştırmaya, yaratıcılığa ve geniş bir bilim ve teknik alana yayılmaya dayalı teknolojik gelişmenin hızı, tarihteki herhangi bir zamandan çok daha fazladır. Yaşam biçimini, ekonomiyi, mekansal yapıları, kent ve kasabaların niteliklerini etkilemektedir.

Bilgi temelli ekonominin gelişmesi ve büyümesi Avrupa'da kentsel gelişmenin başat güçlerini dramatik olarak değiştirmiştir. Ağ-bilgisayarlı etkinliklere evrensel erişim evde çalışmayı, ticareti ve işi olanaklı kılarken, geliştirilmiş "hizmet sağlayıcıları" kentlerde temel etkinlik haline gelmektedir. Dünya çapında şirketler arzın ucuz ve kolay olduğu yerlerde işgücü gibi kaynakları kullanarak ve konuşlandırarak bölgesel ve ulusal sınırlardan bağımsız olarak iş etkinliklerini örgütlemekte ve yönetmektedirler. Kentlerde bulunan etkinliklerin zenginliği ve çeşitliliği ve kentsel çevrenin kalitesi firmaların yer seçim kararlarını belirleyen faktör-

ler olurken, üretim endüstrilerinin yoğunlaşmasından kaynaklanan "yer seçimi yararları" önemini yitirmektedir. Uluslararası rekabet fiili ve fiziksel kent ağları içerisinde uzmanlaşma ve işbirliği için davetiye çıkarmaktadır. Bilgiye dayalı ekonomi yalnızca üretim biçimlerini ve istihdam yapılarını değiştirmemekte, bunun yanında kentsel sistemler açısından yeni gereklilikler yaratmaktadır.

Kentler İçin Önemli Noktalar

Bir yanda, e-ticaret ve e-iş gibi ağ üzerinden evde çalışmak fiziki kentsel donatılara olan gereksinimi azaltabilir. Diğer yanda bu süreçler zaten tıkalı olan kent merkezlerini etkileyen malların hareketi ve taşınması için daha çok trafik yaratabilir. Dünya çapında çalışan firmaların (endüstri ve hizmetler alanında) çoğu, uluslararası ekonomik kestirimlerin yerel sosyal, çevresel ve güvenlikle ilgili konular üzerinde artan baskısı nedeniyle, mekanın gelişmesi için herhangi bir gerçek taahhütte bulunmaksızın fabrikalar yerleştirmektedir.

Dahası, ekonominin küreselleşmesi kentsel gelişmedeki dışsal faktörlerin etkisini güçlendirmektedir. Bir taraftan yeni fırsatlar yaratırken, diğer taraftan yerel malların değer kaybetmesine yol açarak kent ve çevresindeki bölgesel alanlar arasındaki ekonomik ve kültürel bağları kopararak geleneksel yerel ekonomiyi güçsüzleştirir. Yerel yönetimlerin dezavantajlı sosyal grupların çıkarlarını koruyan sorumluluk çerçeveleri olmaz ise ekonomik güçler sosyal dışlanmaya ve yoksunluğa yol açabilir.

Geleceğin Kentleri İçin Meydan Okumalar

Bilgi temelli ekonomi geleneksel endüstrilerden daha önemli olacaktır ve verimlilik optimizasyonu vatandaşların daha çok boş zamana sahip olmasına neden olabilir. Bu, gerçek ve fiili çevrelerde eğlence hizmet ve etkinliklerinin geniş seçeneğiyle birleştirilebilir.

Ekonomik etkinliğin yeni türleri daha az kirliliğe, canlı kent merkezlerine, peyzaj değerlerinin artışına ve kent saçaklarında ve çevresindeki kırsal alanlarda daha çok biyolojik çeşitliliğe neden olabilir. Çevresel olduğu kadar kültürel nitelikler de kentler için önemli rekabet üstünlüğü olarak, giderek artan bir biçimde, kabul görecektir ve her kentin özgün tarihsel kimlik ve niteliği kentsel gelişmede özel bir rol oynayacaktır. Kentler, farklı ölçeklerde gelişecek ve yeni işbirliği sağlayacak

ağlar bağlamında, gönençlerini korumak için rekabet üstünlüğü sağlamak zorunda kalacaktır. Önemli bir meydan okuma, bunun nüfusun büyük çoğunluğunun olumlu ve aktif olarak kapsandığı bir yöntemle yapılmasıdır.

3. Çevresel Değişimler

Eğilimler

Fiziksel çevre, ekonomik etkinliklerin artan ölçeği, süregiden kentleşme ve alan kullanımı ve altyapı ve hizmetlerin yayılan ağlarıyla önemli ölçüde etkilenmektedir. Kent içindeki ve çevresindeki doğal alanlar, yayılmanın ekonomik baskısı altında yok olmaya yüz tutmaktadır.

Fiziksel çevre aynı zamanda kirlilik ve yenilene-meyen kaynakların savurganca tüketilmesinin tehdidi altındadır. Ses ve ışık kirliliği doğal ve insani çevrelerin taşıma kapasitelerini ciddi olarak tehdit ederken, toprak, su ve hava kirliliği artmaktadır. İklim değişikliği daha çok yağmur, daha güçlü rüzgar, türbülans ve deniz seviyesinde yükselme ile birlikte daha az durağan atmosfer koşullarına yol açmaktadır.

Kentler İçin Önemli Noktalar

Kentlerdeki sağlıksız koşullar, kirletici etkinliklerden ve atık tüketiminden kaynaklanmaktadır. Kentlerde daha az açık alan, daha az biyolojik çeşitlilik kent yaşamının kalitesi ve kamu mekanları için tehdit oluşturmaktadır. Birçok kentin çevresindeki kentsel saçaklar azalmaktadır. Tarımsal ve açık alanlar, kırsal kesimler için uygun olmayan binalara, yapılara, etkinliklere izin vermektedir.

Avrupa'nın hemen her yerinde yaşanan seller güvensizlik duygusunu ateşleyecektir. Deniz seviyesinde daha büyük yükselme tehlikesi kıyı alanlarındaki kentsel alanların yoğunluklarını etkileyecektir. Fırtınalar, çığlar ve toprak kaymaları doğal afetlerden halkın korunmasına ilişkin kaygıları artıracaktır.

Geleceğin Kentleri İçin Meydan Okumalar

Kentler üzerindeki çevresel etkilerin tehditleri gelecek için birçok karşı koyma arayışını ortaya çıkarmaktadır. Önleyici ilkeler ve çevresel kaygılar yalnızca zorunlu etki değerlendirmelerinde değil, aynı zamanda bütün karar süreçlerinde bulunmalıdır. Kent yönetiminde ekosistem yak-

laşımı yer almalıdır. Ekonomik temelli kentsel gelişme ile sağlıklı yaşam koşulları arasında denge kurulmalıdır. Doğal alanların ve biyolojik çeşitliliğin sürdürülmesi ve korunması için finansal araçlar bulmak önemli bir görevdir. Çevresel sürdürülebilirlik gereksinimi, aynı zamanda, planlama için de gerekli bir araç olan mekanın dikkatli yönetimini de zorunlu kılmaktadır.

Dengeli bir kent için kent saçaklarında tarımın süregelen varlığı temel koşuldur. Tarımsal alanların yapıları çevreye yakınlığı teşvik edilmeli ve desteklenmeli, engel olarak görülmemelidir. Finansal teşvik, özellikle yerel pazarlara hizmet veren veya organik üretim yöntemleri kullanan tarımsal girişimlerin korunması ve geliştirilmesine tahsis edilmelidir.

4. Kentsel Değişimler

Eğilimler

Kent asla sürekli, yoğun, yapılaşmış bir varlık olmamıştır, ama her zaman kentsel form ve mekanların çeşitliliğini içermiştir. Kentlerin ve bölgelerin gelişmesi yalnızca modern planlama tekniklerinin sonucu değil, aynı zamanda geçmişteki gündelik ve planlanmamış gelişmelerin de sonucudur. Kentlerin gelecekteki gelişmelerinin içeriği değişmektedir. Bilgi ve iletişim teknolojisi dünya çapında doğrudan ve hızlı iletişime izin vermektedir. Fiziksel erişilebilirlik, hızla yayılan, insan ve yük taşıyan uygun yönetime sahip ağlardan oluşan geliştirilmiş altyapı sayesinde büyük oranda artmaktadır. Sistemler, yeni çözümler ve yeni kentsel formlar ve biçimler yaratarak daha verimli çalışmaya yönelmektedir.

Kentler İçin Önemli Noktalar

Geliştirilmiş ulaşım altyapısının sonucu olan daha iyi fiziksel erişim özellikle ulaşım ve hareketin yavaş türleri için engel ve sorun yaratmaktadır. Sonuç olarak, baskın fiziksel yapılar kent komşuluklarının ve peyzaj yapılarının parçalanmasına yol açmaktadır. Yörekentleşme (banliyöleşme ç.n.) ve kentsel fonksiyonların çevredeki alanlara yayılması, ayrıca, daha uzun ulaşım mesafelerine ve sonuçta donatı ve hizmetlerin niteliğinde bozulmaya neden olmaktadır. Toplutaşım araçlarının kullanımının azalması ve özel araç kullanımının artması kentlerin sorunlarını artırmaktadır.

Küreselleşme süreci, ekonomik terimlerle, yönetim ve fonksiyonların büyük kentlerde yoğunlaşmasıyla birlikte üretimin dünya çapında dağılımı ile kendini göstermektedir. Bu yerleşme ağının kalan bölümlerinin de harcanarak metropoliten bölgelerin hızla büyümesine yol açabilir.

Farklı gruplar arasında artan eşitsizlik yalnızca kentsel yönetişimde değişime yol açmayacaktır, aynı zamanda yeni ekonomik etkinliklerin yüksek kaliteli gelişme şemaları ve ayrıcalıklı grupların iyi korunan konut alanlarının aksine, büyük yoksunluk alanlarına neden olacaktır.

Geleceğin Kentleri İçin Meydan Okumalar

İletişim, bilgi ve ulaşımındaki yeni teknolojik gelişmeler yurttaşların ve kent yaşamının bir bütün olarak yararlanabileceği biçimde kullanılmalıdır. Tarihsel ve kültürel değerlerle teknoloji arasındaki yeni dengeler daha çekici kentsel çevreleri sunabilen yeni kentsel kimliklerin yaratımına yol açabilir. Teknolojik gelişmeler geleceğin kentlerinin sürdürülebilirliğini tümüyle desteklemek için kullanılabilir.

Geçmiş geleceğe bağlayan uygun çözümlerle birlikte eski veya yeni kent parçalarının kapsamlı olarak planlanacağı kentsel tasarıma ilişkin yeni bir kurallar dizisi gerekmektedir. Komşuluk biriminden kente, kent ağlarından Avrupa'ya birçok çevresel ölçekteki açık mekanlar ve yapılaşmış alanlar arasında sürekli bağlar oluşturulmalıdır. Kentsel formlar sosyal ve kentsel karışımlarla bütünleşmeli ve yaşam kalitesini geliştirmektedir. Kentlerdeki eğlence, henüz bilinmeyen olanaklarla birlikte fiili ve fiziksel çevrelerin bir kombinasyonu olabilir.

Aynı zamanda, kabul edilmelidir ki kent kullanıcılarının büyük bölümü kentte ikamet edenler değildir. Bu insanlar için ticari anlamda yüksek kaliteli çevre ve hizmet sunumu önemlidir. Planlama etkinlikleri, sosyal sürdürülebilirlik için gerekli olan ortak çıkarların gerçekten (sürece ç.n.) dahil edilmesini ve korunmasını oluşturmalıdır.

Ekonomik gelişmeler için planlama ölçütleri kentler arasındaki rekabetle doğrudan ilişkilendirilmelidir, bu nedenle, planlama politikalarına ait stratejik düşünme uygulanmalıdır.

Son olarak, bir dereceye kadar tarihsel kent formları ve yaşam biçimlerinden kaynaklanan

Avrupalı kentsel kültürün eşsizliği, 21. yüzyıl insanının gereksinimleri ile yeni kentsel formları bağdaştıracak bilinç ve beceriye sahip profesyonel plancılara gerek duymaktadır.

B2 – Plancıların Sorumlulukları

Şart'ın bu bölümü Avrupa'da çalışan profesyonel plancıların sorumluluklarını sunmaktadır. Bölüm, bu Şart'ta tanımlanan vizyona erişmek ve kentsel gelişme ilkelerini uygulamak için çaba gösteren politikacı ve halka tavsiyelerde bulunan plancılar tarafından benimsenmesi gereken bir değerler dizisi tanımlamaktadır.

Mekansal planlama, aslında karmaşık süreçler içerisinde farklı uzmanları ve aktörleri içeren disiplinlerarası bir ekip çalışmasıdır. Bu sorumluluklar, plancıları sürece dahil olan diğer gruplardan ayıran özellikleri tanımlamayı, aynı zamanda, plancılar arasındaki özgüveni, bütünleşmeyi ve dayanışmayı arttırarak mesleğin potansiyel gücünü açığa çıkarmayı amaçlamaktadır.

Plancının rolü, toplumun ve planlama hukuk ve politikalarının gelişmesini izleyerek evrim geçirmektedir. Bunlar, plancıların vizyon üreten, teknokrat, yönetici, danışman, akıllı hocası, veya eğitmen olarak eylemde bulunduğu her ülkedeki farklı politik ve sosyal çerçevelere göre değişmektedir. Diğer disiplinlerle karşılaştırıldığında, ayrırt edici fark mekan plancılarının asıl olarak bir bütün olarak tüm toplumun çıkarlarına, yerleşme veya bölgeye bir varlık olarak, gelecekte daha uzun dönemlere odaklanması zorunluluğudur.

Mekan plancıları analiz yapar, taslak hazırlar, gelişme stratejilerini, destek politikalarını, programları ve anahtar projeleri uygular ve izler, -her disiplin gibi- ayrıca, bugünün ve geleceğin gereklilikleri ile eğitimi sürekli ilişkilendirmek amacıyla profesyonel eğitim ve araştırmaya katkıda bulunur. Plancılar kendilerini, aynı zamanda hepsinin içerisinde eşit olarak yer almamalarına rağmen, planlama sürecinin çok çeşitli aşama ve ölçeklerinde aktif olarak meşgul ederler.

Genel olarak kabul edilir ki planlama yalnızca plan hazırlama ile ilgili değildir. Aynı zamanda, mekan ve gelişme programlarındaki çelişen istemleri çözümlmek için konu ile ilgili çıkarları -kamu ve özel- dengelemeyi amaçlayan politik sürecin bir parçasıdır. Bu, plancının arabulucu olarak rolü-

nün önemini göstermektedir. Bugün ve gelecekte plancının arabulma ve müzakere becerisi giderek artan bir biçimde önem kazanacaktır.

Bu nedenle plancının rolü geçmişte herhangi bir zamanda olduğundan daha çok talep edilecektir. Bütün aşamalar sırasında, kamu planlama sürecini desteklemek ve ona rehberlik yapmak için arttırılmış tasarım, sentez, işletme ve yönetim becerileri gerektirecektir: Ayrıca plan ve programların uygulanması, yönetimi, izlemesi ve gözden geçirilmesine yol açan politik kararlarla birlikte, bireysel farklılıkları algılayan toplumsal oйдаlaşma başarısının yer aldığı bilimsel bir yaklaşımı da talep edecektir.

Bu karmaşık ve meydan okuyan roller 21. yüzyılda politik danışman, tasarımcı, kent yöneticisi ve bilim adamı olarak çalışan mekan plancıları için özel sorumluluklar gerektirmektedir.

Bir bilim adamı olarak plancının sorumlulukları şunlardır:

- Geniş coğrafi bağlamı kavrayarak ve karar vericilere, paydaşlara ve halka tam, kesin ve doğru bilgi sağlamak için uzun dönemli gereksinimlere odaklanarak, mevcut durum ve yönelimleri analiz etmek.
- Avrupa göstergelerini gözönüne alarak mevcut veriye ulaşmak, kamusal tartışmaları ve öneri çözümlerin ortak kavranışını ve karar verme süreçlerini kolaylaştırmak için temsilin etkileşimli araçlarını uygulamak.
- Sürekli mesleki gelişmeyi içeren çağdaş planlama felsefesi, teorisi, araştırması ve pratiğine ilişkin uygun bilgiyi edinmek.
- Teori ve pratiği ilişkilendirerek, Avrupa çapında planlama mesleğinin gelişmesini destekleyerek ve değer vererek eğitim ve öğretime katkıda bulunmak.
- Planlama teorisi ve pratiğine ilişkin sağlıklı ve yapıcı eleştirileri cesaretlendirmek ve planlama bilgisini ve yetkinliğinin evrim geçiren bedenine katkıda bulunmak için deneyim ve araştırmanın sonuçlarını paylaşmak.

Bir tasarımcı ve ileri görüşlü olarak plancının sorumlulukları şunlardır:

- Küresel yönelimlerle birlikte yerel ve bölgesel stratejileri dengeleyerek her boyutta düşünmek (küresel düşün, yerel davran).

• Dezavantajlı grup ve kişilerin gereksinimleri için özel bir sorumluluk duyarak herkes için seçenek ve fırsatları yaymak.

• Doğal çevrenin bütünlüğünü, kentsel tasarımın mükemmelliğini korumak için çaba göstermek ve gelecek kuşaklar için yapılaşmış çevreye ait mirasın korunması için çalışmak.

• Taşıma kapasitelerini ve etkileri ölçerek, yerel kimlikleri güvence altına alarak, uygulama programlarına ve fizibilite çalışmalarına katkıda bulunarak, özgül sorunlar ve meydan okumalar için potansiyel alternatif çözümleri özenle hazırlamak.

• Kentlerin veya bölgelerin gelecekteki gelişmeleri için olanaklar gösteren mekansal gelişme vizyonları geliştirmek ve hazırlamak.

• Kent ve bölgelerin ulusal/uluslararası ilgili ağlarında mekansal bir planın veya şemanın en uygun yerini tanımlamak.

• (Süreçte yer alan) bütün grupları, kendi bireysel çıkar ve hedeflerinin ötesinde, kentlerinin veya bölgelerinin ortak ve uzun dönemli vizyonunu paylaşmak için ikna etmek.

Bir politik danışman ve arabulucu olarak plancının sorumlulukları şunlardır:

• Karar vermede, planlanan çözümler ve uygulamalarında dayanışma, yerellik ve eşitlik ilkelerine saygı göstermek.

• Öneriler, hedefler, amaçlar, etkiler ve sorunlara ilişkin bilgi vererek sivil otoriteleri desteklemek ve kamu refahını sürdürmeyi hedefleyen plan ve çözümlerle onları desteklemek.

• Mekansal politikalarda verimliliği ve sosyal adaleti sağlamak için operasyonel mevzuat araçları geliştirmek ve ayrıntılandırmak.

• Gelişmeleri eşgüdümlemek ve mekansal sürekliliği ve birleşmeyi güvence altına almak için yerel otoriteler, karar vericiler, ekonomik paydaşlar ve birey vatandaşların gerçek katılımını ve sürece dahil olmasını kolaylaştırmak.

• Oйдаlaşma veya ilgili otoriteler için hazırlanmış anlaşılır kararlarla çelişkileri çözmek için ilgili tüm taraflarla işbirliği yapmak ve bunları eşgüdümllemek.

**Komşuluk
biriminden
kente, kent
ağlarından
Avrupa'ya
birçok
çevresel
ölçek-
teki açık
mekanlar
ve yapılaş-
mış alanlar
arasında
sürekli
bağlar
oluşturul-
malıdır.**

- Gelecekteki kullanıcıların bilgi edinmesi ve bu bilgiyi anlamasını sağlamak için yüksek düzeyde iletişim için çaba göstermek.

Bir kent yöneticisi olarak plancının sorumlulukları şunlardır:

- Yalnızca bürokratik yönetsel gerekliliklere hizmet amaçlı plan yapmak yerine mekansal gelişme süreçleri için stratejik yönetim yaklaşımı uygulamak.
- Ekonomik fizibilite ve sürdürülebilirliğin çevresel ve sosyal etkilerini hesaplayarak, kabul edilen önerilerin etkili ve verimli olmasını sağlamak.
- Yerel ve bölgesel önerilerin Avrupa strateji ve politikalarına uyarlanması için Avrupa Mekansal Gelişme Perspektifi (ESDP) ve diğer Avrupa Birliği (EU) politikası plan-

lama ilkeleri, amaçları ve hedeflerini göz önüne almak.

- Bütün yönetsel organların ve çevresel otoritelerin işbirliğini, sürece dahil olmasını ve desteklenmesini sağlamak için farklı çevresel düzeyleri ve farklı sektörleri eşgüdümlemek.
- Yatırımların artması, istihdam yaratımı, ve sosyal bütünleşmenin sağlanması için kamu ve özel sektör arasında ortaklığı özendirme.
- Avrupa Birliği'nin ortaklığıyla fonlandırılan mekansal program ve projeler içindeki yerel ve bölgesel otoritelerin katılımını teşvik ederek Avrupa fonlarından yarar sağlamak.
- Öngörülmemiş sonuçları yorumlamak için planları izlemek, çözüm veya eylem önermek, planlama politikası ve uygulama arasında sürekli geribildirim zinciri oluşturmak.